

"De IJsselstreek"

De IJsvogel

Nr. 84 september 2016

Nr 84 september 2016

"De IJsselstreek"

De IJsvogel

Colofon

VOORZITTER:

Henk Hietbrink, Epserenk 26
7214AR Epse 0575-491992

PENNINGMEESTER & SECRETARIAAT:

Tineke Hirschler, Buddezand 16
7384 CA Wilp
e-mail: vwijjsselstreek@gmail.com

BESTUURSLID:

Wil Gerritse, Diepenveenseweg 8
8121DV Olst 0570-591983
e-mail: wil1gerritse@planet.nl

BESTUURSLID:

Harry Dijkerman, Het Wilgert 50
7214AW Epse
e-mail: harry-dijkerman@zonnet.nl

BESTUURSLID:

Jeroen Kuipers, Paul Rodenkolaan 98
7207CJ Zutphen, 0575-530059
e-mail: jkuipers01@gmail.com

REDACTIE:

Regien Vocks, Tekstcorrecties
e-mail: regien.vocks@ziggo.nl

Ellen Somhorst

e-mail: e.somhorst@hotmail.com

OPMAAK IJSVOGEL:

Jeroen Kuipers en Harry Dijkerman

VERZENDING:

Rennie Veldhuizen
e-mail: rennie.veldhuizen@gmail.com

ADVERTENTIES:

Albert Luning
e-mail: a.luning@upcmail.nl

Drukker: Editoo B.V. te Arnhem

Inhoud

- 3 Van de redactie
- 3 Meeuwen en mensen
- 5 Het oog is soms groter dan de maag
- 6 Een bosuil
- 6 Jeugdijsvogel
- 7 Verslag voorjaarsweekend april 2016
- 8 (Vroege) vogel excursie Rijnstrangen
- 9 Mannetjes fraaier dan vrouwtjes?
- 11 Kraaien en intelligentie
- 12 Excursie stroomlijn
- 14 Woordzoeker
- 15 Informatie vogelwerkgroep
- 16 Excursies en activiteiten

Oproep aanleveren foto's

Heb je een foto die je graag op de cover of in de IJsvogel zou willen zien? Stuur deze dan naar harry-dijkerman@zonnet.nl. Enkele eisen voor de foto zijn dat deze scherp en goed belicht moet zijn. Verder moet de grootte minimaal 2000 pixels op de korte zijde zijn. Dit voor voldoende resolutie voor plaatsing.

Foto cover: Middelste Bonte Specht. Gemaakt door Harry Dijkerman

Van de redactie

Hallo allemaal,

Dit stukje is inclusief titel 380 woorden lang. Wel raar om zo te beginnen maar we willen graag dat de artikelen die voor de IJsvogel aangeleverd worden, maximaal 500 woorden lang zijn. Het is geen wet van Meden en Perzen. Heb je een artikel dat echt langer is en niet ingekort kan worden, dan zoeken we een plekje. Stuur je artikel in zonder opmaak, met de foto's er los bij (wanneer een artikel helemaal opgemaakt is, hebben we er ontzettend veel werk aan, vandaar ons verzoek). Nog iets: eigennamen van vogels moeten met een hoofdletter. Bedoel je de vogelsoort, dan is het met een kleine letter. Zo, genoeg gedoe! Laten we maar eens beginnen met wat jullie allemaal in deze IJsvogel kunnen vinden. Er zijn 3 verslagen van excursies gemaakt door nieuwe schrijvers of door mensen waarvan ik nog niet vaak een artikel heb mogen ontvangen. Fijn hoor: nieuwe mensen!

Eén verslag gaat over de avonturen en opmerkelijke zaken tijdens het voorjaarsweekend in Drenthe, de deelnemers zullen het niet snel vergeten. Ook is er een verslag van de stroomlijnexcursie meer duidelijkheid geeft over de nieuw uit te voeren maatregelen in ons stuk van het stroomgebied van de IJssel. Als laatste is er ook een verslag van de excursie naar de Rijstrangen die is georganiseerd in samenwerking met de Vogelwerkgroep Arnhem. Natuurlijk is onze Junior Vogelclub weer actief geweest, een foto deze keer. En helemaal nieuw voor ons magazine in dit nummer vinden jullie een woordzoeker. Rennie heeft zijn best gedaan om hem te maken en Harry om hem geplaatst te krijgen, ik ben er heel benieuwd naar. Verder vinden jullie een artikel van Piet over ogen en magen en wat er nu groter is en natuurlijk op de achterpagina het overzicht van de activiteiten van de komende maanden. Ik wil jullie nog even trakteren op een berichtje wat we de afgelopen maand binnenkregen: begin augustus is bij een Scholekster een ring afgelezen waaruit is geconcludeerd dat de vogel geringd is in maart 1972, hij was toen 2 jaar oud. Wanneer je het uitrekent, betekent dit dat de vogel 46 jaar oud is. Daarmee is het record verbroken. De tot nu toe oudst afgelezen Scholekster was 44 jaar (gewoonlijk worden scholeksters 20 jaar oud).

Ellen Somhorst

Scholeksters. Foto Harry Dijkerman

Meeuwen en mensen

De mens blijkt van grote invloed op het wel en wee van meeuwen. Je ziet daardoor beurtelings een afname en toename. In de negentiende en twintigste eeuw werden meeuweneieren op grote schaal geraapt voor consumptie. Toen men daar in het begin van de vorige eeuw mee stopte nam het aantal kokmeeuwen en zilvermeeuwen toe. Uit vrees voor een te grote toename werden halverwege vorige eeuw de meeuwen weer verdelgd. Maar met het toenemende milieubewustzijn van de jaren zestig werden de meeuwen beschermd. Zilvermeeuwen profiteerden van vuilnisbelten, kleine mantelmeeuwen van een visserijvorm waarbij bijvangst en ondermaatse vis overboord werd gekieperd. En nu vuilnisbelten worden afgedekt en zorgvuldiger wordt omgesprongen met visvangst zullen de aantallen weer dalen.

Dit jojo-effect is bestudeerd door Kees Camphuysen, die erover schreef in een proefschrift waarop hij in de zomer van 2013 promoveerde. Een van de opvallende conclusies is dat kannibalisme onder mantelmeeuwen in het weekeinde sterk toeneemt. Camphuysen ontdekte dat er samenhang is tussen het kannibalisme van de meeuwen en de gebruiken van de vissers. Christelijke vissers werken niet in het weekeinde, en als gevolg daarvan is er dan minder voedsel voorhanden. Het gewicht van juvenielen nam in het weekeinde af om weer toe te nemen zodra de vissers weer aan de slag gingen. De voedselschaarste werd bij tijden zo groot dat de meeuwen ertoe overgingen hun eigen jongen op te eten. Kunnen die meeuwen 's zondags dan niet op zoek gaan naar alternatief eten? Tja, meeuwen zijn conservatief en gaan niet snel over tot ander foerageergedrag.

Eidentity crisis

I am a duck,
eend I?

't Arsenaal
restaurant

Proef 't bij restaurant 't Arsenaal
Culinair genieten in Deventer

Wij nemen u mee op een culinaire reis, met fantastische Frans-Mediterrane combinaties en authentieke gerechten.

Ons Menu Arsenaal:

3-gangen menu: € 34,95 p.p.
voor-, hoofd- en nagerecht
bijpassend wijnarangement voor € 19,50

4-gangen menu: € 44,95 p.p.
bijpassend wijnarangement voor € 26,00

Restaurant 't Arsenaal
Nieuwe Markt 33-34 • 7411 PG Deventer
t: 0570 49 64 95 • f: 0570 49 32 32
www.restaurantarsenaal.nl

f 't Arsenaal | t 't Arsenaal | i 't Arsenaal

Verjaardag?
Vergadering? Kerst
Reünie? Borrel?
of gewoon Jubileum?
'n leuk Feestje?

20-150 PERSONEN

Vier het bij Eetcafé de Hoek!

Een compleet & gezellig feest op maat!
We hebben een sfeervolle feestzaal geschikt tot 60 personen direct achter het voorcafé.

Méer dan 60 personen?
Geen probleem, want dan draaien we de zaak om.
Het café wordt de feestzaal en de feestzaal wordt het café.

EETCAFÉ DE HOEK

JOPPELAAN 5, 7213 AA GORSEEL. TEL.: 0575-492263. WWW.EETCAFE-DEHOEK.NL

VERF & WAND

VAN MOURIK

Winkel
Slootweg 82
7412 BG Deventer
telefoon 0570 - 615730
fax 0570 - 642958

Edelweiss Bloemen

In de Walstraat 39 en 45 is Roemar koffiebranderij (proeverij) gevestigd op nr. 39 vind u de heerlijkste thee zowel los als trendy theebeuldeltjes en de granny's winkel met bijvoorbeeld de wereld beroemde granny's appeltaart.

KOFFIE & THEE
Roemar Koffiebranderij

Op nr 45 in De Blauwe Kamer is de koffiebranderij en de koffie speciaalzaak gevestigd waar op ambachtelijke wijze de fair-trade koffie gebrand worden. In de winkels vind U hele bijzondere kadootjes.

Walstraat 39 en 45
7411 GJ Deventer
06 4227 0957
www.roemarkoffiebranderij.nl

Bijzonder zijn de koffie of thee proeverijen waar U uitleg krijgt over het hoe en wat van koffie of thee onder het genot van een aantal kopjes

Stichting Natuur Anders

Onderhoud en/of aanleg van

- landschap
- tuin en park
- ecogroen
- natuurlijke tuinen

www.stichtingnatuuranders.nl

Het oog is soms groter dan de maag

Toen ik in 1990 in Afrika ging werken, verbaasde ik mij vaak over de torenhoog opgeschepte borden bij een buffetparty. Ik kon me nauwelijks voorstellen dat iemand die enorme hoeveelheden voedsel naar binnen kon werken en moest dan ook vaak aan dit spreekwoord denken. En het spreekwoord ging in zekere zin op, zij het in een andere betekenis. Want later ontdekte ik dat veel van dit eten verdween in een speciaal meegenomen plastic tasje. Voor de kinderen thuis, zodat die ook konden delen in de feestvreugde....

Ook bij vogels komt dit fenomeen voor, alleen hebben zij geen plastic tasje. Zij bewaren het voedsel in krop of maag om later bij de jongen weer uit te braken, alvast een beetje voorverteerd, soort van "vogelfast-food". Reigers, Meeuwen en Aalscholvers zijn hiervan goede voorbeelden.

Maar vaak gaat het ze ook gewoon om de "liefde voor eigen maag", een dikke vette vis laat je niet zomaar gaan. Als vogel weet je maar nooit of je de volgende dag voldoende te eten krijgt. En wat binnen is is binnen, dus beter snel de hele vis naar binnen werken, dan in kleine hapjes, want voor je het weet komt er concurrentie. Daarbij gaat het wel eens mis en stikt de vogel in zijn eigen schrokkerigheid. Foto 1 toont zo'n fataal geval van gulzigheid.

Aalscholver gestikt in te grote vis; Bolwerksplas (Ben van Dort, 08-01-2016)

Soms hebben viseters ook de pech een vis te vangen die sterker was dan het vissnoer van de menselijke visser; dat loopt natuurlijk slecht af. De Aalscholver van foto 2 heeft zichzelf op die manier aan de haak geslagen en (een ongeluk komt zelden alleen) zich vervolgens opgehangen aan het snoer dat verstrikt raakte in de slaapboom. Wat ellendig om zo aan je eind te moeten komen.

Gelukkig gaat het meestal goed. Vaak zie ik Aalscholvers na een succesvolle duik, als een vreemd soort onderzeeër waarvan je alleen de periscoop ziet, naar de kant zwemmen (zie foto 3), om daar de mega-vis alsnog naar binnen te werken en amechtig uit te gaan buiken.

Aalscholver met vishaak en -snoer verstrikt geraakt in slaapboom; Rammelwaard (Piet Schermerhorn, 16-03-2012)

Aalscholver met te grote vis zwemt met moeite naar de oever; Duursche Waarden (Erik Veldkamp, 01-06-2014)

Een ander mooi voorbeeld van gulzigheid zag ik op 20 februari bij de Bolwerksmolen. Een Grote Mantelmeeuw stond in de ondergelopen uiterwaard te worstelen met een dikke aangespoelde paling. De meeuw moet gedacht hebben dat een paling gladjes naar binnen glijdt, maar verkeek zich toch op de lengte.....(foto 4). Uiteindelijk "won" de paling het duel postuum, werd weer uitgekotst, maar daarna alsnog in mootjes gehakt.

Grote Mantelmeeuw probeert een dikke paling naar binnen te werken; Bolwerksplas (Piet Schermerhorn, 20-02-2016)

Deventer

20 februari 2016

NB: Met dank aan de vogelfotografen Ben van Dort en Erik Veldkamp, die hun foto's belangeloos ter beschikking stelden.

Een Bosuil

In mei werd ik gebeld door een medewerkster van de Ulebelt. Zij had een uil gevonden in de carport bij haar woning in Colmschate. Toen haar man naar zijn werk moest, was de uil gewoon blijven zitten. Dat klonk niet goed. Ik erheen. Inderdaad zat hij te dommelen in de carport en pakken was geen probleem, hij liet het allemaal lijdzaam toe. Ik heb hem in een doos gezet en naar de roofvogel- en uilenopvang in Barchem gebracht. Daar bleek het dier een gezwel in de keel te hebben en hij was brood- en broodmager. Bij de opvang is hij uitgebreid onderzocht en in een kooi gezet. Nu moest hij eerst ontstressen t.g.v. het vangen en het vervoer. Daarna zou hij antibiotica krijgen en voer. Er was goede hoop dat hij er weer bovenop zou kunnen komen.

Het einde van het verhaal is tamelijk bizar. Toen ik enkele weken later belde om te vragen wat ervan geworden was, kreeg ik te horen dat het dier het niet gehaald heeft. Vreemd genoeg bleek hij in de bek een gezwel te hebben en toen het openbrak, kwam er een gat in het gehemelte tevoorschijn. Ook al had hij gewild, eten was er niet meer bij, einde verhaal. Hoe het dier aan een gat in zijn gehemelte is gekomen, daar kan je slechts naar raden. Jammer dat de moeite voor niets was. Toch weer veel van geleerd, want dat de dichtstbijzijnde opvang van roofvogels en uilen niet meer in Gorssel zat wist ik, dat die in Brummen al 5 jaar dicht is, wist ik niet en dus moeten we tegenwoordig naar de Fùgelhelling in Friesland of

dus naar Barchem. Joke Holtslag doet daar de opvang. Voor het geval dat iemand een roofvogel of uil vindt: Roofvogelopvang Barchem, 0573-251977.

Mike Hirschler

Het dier liet zich te makkelijk vangen

Jeugdijsvogel

De Junior Vogelclub helpt in de kraam tijdens de Jonge Dierendag op de Ulebelt. Foto Wil Kroon

Verslag Voorjaarsweekend april 2016

Mijn eerste! Bepakt en bezakt met vogelkijkers, telescopen, regenspullen, truien, slaappullen, borrel (hapje)s en vooral veel zin, treffen we elkaar op 15 april om 9.00 uur bij het Postiljon Motel voor het voorjaarsweekend.

In een zestal auto's gaan we op weg naar Auken, waar we onderweg naar de kijkhut vergast worden op geluiden van de Rietzanger, de Snor en de Kleine karekiet. In de hut doen onze ogen zich tegoed aan de Fitis, de Purperreiger en Krakeenden. Maar vooral niet te vergeten een bruine Kiek, want 'gries in de vleugels'.

Verder dan maar, naar Scheerwolde, waar een waar festijn van watervogels ons in het laag- en hoogveen verwelkomt. We genieten van de Oeverwaluwen in de wand met een gedicht van de Dichter van Overijssel, Geoorde futen (oh, wat mooi!) en Gele kwikstaarten. Vergeet echter de Regenwulp niet, die in dit gebied thuishoort en zich door ons laat ontdekken.

Geoorde Fuut. Foto: Ab Winkelman

Nog niet eens halverwege de eerste dag en dan al vol met indrukken en beelden van de diverse vogels; wat gaat dit worden? Het is slechts de opmaat, onderweg naar Drenthe. In Oranje, natuurgebied Diependal, kan het helemaal niet meer op. Hadden we ons in de voorgaande kijkplaatsen 'rustig' kunnen houden, nu gaat de kurk van de fles. Een explosie van enthousiaste geluiden ontsnapt: de Blauwborst! Pontificaal in beeld, fotogeniek en geduldig wachtend tot iedereen hem gezien heeft. En ja, inderdaad, mijn eerste. Er is een tijdperk voor en na, zoals valt te begrijpen. Maar niet alleen deze pronker, ook stroomt de adrenaline sneller door de volgende ontdekking: een Roerdomp. Niet één keer, maar diverse malen laat hij zich zien. Vliegend van links naar rechts en terug en daarna nog eens zwemmend. Daar moeten de gele kwik en de Engelse Gele kwik toch maar mee concurreren, wat niet meevalt. Terug door die eindeloze gang dan maar, naar de Graspieper bijvoorbeeld.

Het kan nu al niet meer stuk, al die gezelligheid, het gelach, elkaar vliegen afvangen, ertussen nemen en

wijzen op weer een andere vogelsoort. Op naar Dwingeloo, waar in een voormalig schoolgebouw een peuterspeelzaal gevestigd is, waar in het weekend groepen kunnen verblijven. Uitermate geschikt voor ons.

De volgende dag, na een goed ontbijt, naar het Dwingelderveld. Een kleine afstand. Onderwijl hoor je nogal wat. Bijvoorbeeld het eerste wat iemand zegt 's morgens: "Zanglijster". Want het eerste wat je je afvraagt is: "Wat hoor ik?" Je leert op deze manier de gebruiken van de doorgewinterde vogelaar kennen; erg leerzaam zo'n weekend.

Braamsluiper. Foto Ab Winkelman

Helaas treffen we wat onvoorspelbaar weer, dus hanteren we de laagjesmethode, best effectief. De vogels laten zich niet kennen en zo mogen we ons verheugen op bijvoorbeeld de veldleeuwerik, de Kleine en de Grote karekiet, het Goudhaantje, een fanatieke Bonte vliegenvanger, een Kuifmees, een Appelvink en de Rietgors. Ik geef mijn oren weer goed de kost want voor je het weet, mis je wat. "Is het een Robotap? Of een Rietzanger...Nee, beetje roze, dus... een Roodborsttapuit." En hoewel de meesten met de ogen in de lucht speuren, het is tenslotte een vogelwerkgroep, mis je wel iets als je dat alleen doet, een voorjaarskluiszwam, om maar wat te noemen.

Blauwborst. Foto Ab Winkelman

Na de lunch bij het bezoekerscentrum, aan de picknicktafels of leunend tegen wat boomstronken, gaan we naar een ander deel van het veelzijdige Dwingel-

derveld of de Dwingeloosche Heide. We turen en turen. "Wat is dat voor een rover? Daar, bij die boom, nu de grond in." De weidsheid zet de horizon in een ander perspectief. Maar hoe dan ook, weer een Kiekendief, een blauwe deze keer. Prachtig hoe hij over de velden scheert, op zoek naar eetwaar, af en toe even wegduikt en dan weer over de velden vliegt. Deze keer hier ook een paar Kraanvogels, die kunnen niet wachten tot het Fochteloërveen en laten zich nu reeds zien, wel wat in de verte, om het nog een beetje spannend te houden.

Het diner bij de burens van ons verblijf en de feestende overburen laten we achter ons als we de volgende dag toch echt naar de Kraanvogels op zoek gaan. Het waait flink, het is bewolkt, dus ook nu is een regenpak noodzakelijk. We zien een aantal Kraanvogels van nabij, onderweg naar onze wandelplek, dus we zetten de auto's even in de berm. Een wandeling over een smal pad laat ons wat fotogenieke plaatjes zien, vooral voor het geheugen. Wat te denken van een paapje op een bordje van Natuurmonumenten, hij zou zo op het jaarverslag kunnen. En ook nu laat de Roodborstapuit zich niet onbetuigd.

's Middags beklimmen we de kijkhut, enorm hoog torent hij boven de velden uit. Het blijkt ook een enorme klankkast, want ons volume, toch al niet zo gering, wordt danig versterkt. Het laat de Zeearend niet schrikken, de Koekoek wel. Die duikt snel een bosje in, althans volgens onze voorzitter. "Dank je de Koekoek", denkt het beestje, "je denkt toch niet dat ik me nog eens laat zien?" Wij laten de klankkast gauw voor anderen, om ons weer zuidwaarts te begeven. Het smaakt naar meer en zal wat mij betreft niet bij deze eerste keer alleen blijven.

Mieke Iwema

Foto Henk Hietbrink

Aanvulling van de redactie: Vanuit betrouwbare bron gehoord dat er dit jaar in de Auken naast alle tot dan toe bekende vogels ook de Zwarte ibis, Heilige ibis en de Koereiger hebben gebroed en in Scheerwolde hebben dit jaar 50 paartjes Geoorde fuut hun kroost groot gebracht. Van de Zwarte en de Heilige ibis zou dit het eerste broedgeval in Nederland zijn.

(Vroege!) ochtend-excur-sie naar de Rijnstrangen

Wij mochten het genoeg van deze excursie smaken als tegenprestatie voor de excursie die Wil Gerritse eerder in ons werkgebied had geleid met leden van de VWG Arnhem. Hans Quaden en Annemiek Demon leidden ons langs de Oude Rijnstrangen tussen Duiven en Pannerden. Het vroege uur (we vertrokken om 04.50!) zal reden zijn geweest voor de kleine afvaardiging van onze werkgroep – maar gelukkig ging mijn vrouw voor de gezelligheid ook mee. Dat bleek later een uitstekende beslissing te zijn geweest want we werden al direct bij de parkeerplaats getraceerd op een roepende Woudaap! Na goed geluisterd te hebben, draaiden wij ons net om, toen Elma de Woudaap ook nog weg zag vliegen! Bofkont! Ook duidelijk aanwezig waren Grote karekieten – een indicatie van 'volwassen riet'. Hans Q. was ook blij met onze waarneming van een mannetje Wintertaling als indicatie voor een broedend paar. Met waarnemingen van verschillende andere eenden, grauwe ganzen, Ooievaars en een Lepelaar hadden we dus al vroeg een aanzet voor de 73 soorten die we uiteindelijk zouden tegenkomen in vier uur excursie.

HQ had gehoopt dat het terrein overall goed droog was – maar al vlak na de start moesten we deze verwachting bijstellen toen we niet anders dan enkeldiep soppend van het ene veld naar het andere konden komen. Niet getreurd, onze klotsende wandelschoenen waren alweer snel vergeten met de Slechtvalk vers in ons geheugen, die nerveus achtjes over ons hoofd draaide toen we onder het nest in 'zijn' hoogspanningsmast doorliepen.

Slechtvalk.

Ondertussen liepen we in een ware kakofonie van zingende vogels! Gelukkig waren er genoeg die niet alleen de roep van de Woudaap herkenden, maar ook die van de andere soorten die we uiteindelijk niet gezien hebben, zoals Blauwborst, Zwartkop, Roerdomp, Waterral en Fazant. Over wat we wel zagen, hoefden we ook niet te klagen. In deze prachtige omgeving werden zelfs kbv-tjes en kgv-tjes mooi, zoals Fitis, Tjiftjaf, Grasmus, Braamsluiper, Heggenmus, Tuinfluiter, Kleine en Grote karekiet, Rietzanger en

Enkele deelnemers.

Bosrietzanger.

Na een kilometer kwamen we op een punt vanwaar we goed zicht hadden op de vlotjes waarop dertien paar sierlijke Zwarte sterns een nest hadden gebouwd. Daarachter ping-pingende Baardmannen die door het riet klauterden - prachtig. Een veertiende nestvlot was gekraakt door een Fuut - al kan het zijn dat zij zelf dacht ook een Stern te zijn - je weet niet wat er in die koppies omgaat!

Zwarte Stern.

Tijd om de terug te keren - bij de Jezuitenbaai de dijk op, en via het fietspad naar de parkeerplaats. Leuk onderweg: vier jonge Kieviten op hun veel te grote poten langs de waterrand, jagend op rondkruipend eten. Terug bij de picknicktafels bij de parkeerplaats kregen we nog een fantastisch toetje: een Buidelmees die fantastisch mooi boven in het riet ging zitten om gefotografeerd te worden voor in de IJsvogel!

Ik vond het een top-excursie, en dat konden wij onze kinderen ook vertellen toen deze, een uur nadat wij thuiskwamen, eindelijk ook uit hun bed kwamen rollen!

Stefan van der Swaluw

Foto's bij dit artikel: Elma Vonk

Buidelmees.

Nest Buidelmees

Mannetjes fraaier dan vrouwtjes

Waarom, vragen natuurliefhebbers zich dikwijls af, hebben de fraai getekende en gekleurde mannetjes het zo getroffen met hun uiterlijk en moeten de vrouwtjes het vaak stellen met een eenvoudiger kleeft? Waarom heeft de natuur de mannetjes beter bedeed en de vrouwtjes zo achter gesteld? Het mannetjes mag blij zijn met zijn kleeft, denken veel natuurliefhebbers. Maar nee, daar is een vergissing in het spel. Het mannetje heeft het helemaal niet getroffen, hij heeft het zwaar. Hij is zo mooi omdat hij zich moet uitputten in gevecht om de soort in stand te houden. Het is het vrouwtje dat wikt en weegt en beslist of het genenmateriaal aan een volgende generatie doorgegeven zal worden. In feite heeft zij het voor het zeggen en moet de man met zijn mooie uiterlijk zich voegen naar de grillen van de vrouw.

Wel zielig hè, die mannetjes! (noot van de redactie)

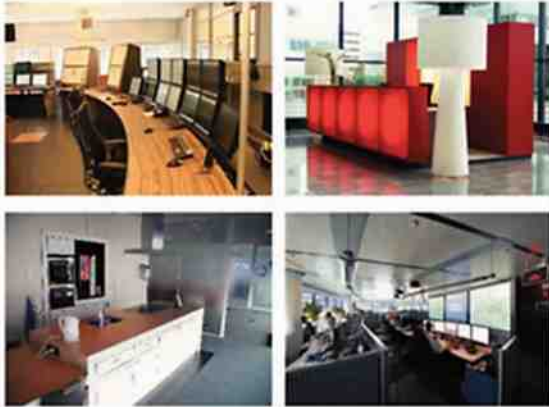
Vogelscheurkalender 2016

Brand

control rooms
meld- en controlekamers

interieurs
projectinrichting en speciaalmeubilair

Duursledeweg 13
Postbus 311
7400 AH Deventer

T 0570 63 70 55
F 0570 63 13 44
E info@branddeventer.nl
W www.branddeventer.nl

schaap opticiens

Waltorenpad 5 Deventer
Tel. 0570 61 69 77
www.schaapopticiens.nl

Korenmolen Eesterhoek

Geertruida Cornelia
Gorssele Enkweg 2
7213 LM Gorssel
0575-492566

Voor tarwebloem,
volkoren-tarwe-rogge-maismeel.
Pannenkoekmeel en diverse broodmixen.

opendagenperweekdesgewenstverstuureuwbestelling de wandelwinkel jehaderullingsgesceestmoetenzi

De Wandelwinkel
kaarten wandelgidsen reisgidsen
Bergkerklein 5 7411 EN Deventer
0570 615077 info@dewandelwinkel.nl
www.dewandelwinkel.nl

opendagenperweekdesgewenstverstuureuwbestelling de wandelwinkel jehaderullingsgesceestmoetenzi

KAREL LASSCHE BV

Darzigweg 10, 7418 EN Deventer, Postbus 265, 7400 AG Deventer

BEHEER EN VERHUUR VAN:

- KAMERS
- APPARTEMENTEN
- HORECA-ETABLISSEMENTEN

TEL.: 0570 - 630071 FAX: 0570 - 630723
info@karelassche.nl www.karelassche.nl

Verstand van tuin & dier

Welkoop is de seizoens-
winkel van Nederland.
U kunt bij ons terecht voor
producten en adviezen,
toegesplitst op de tijd
van het jaar. Met steeds
wisselende producten
ziet onze winkel er dus
telkens weer anders uit.
Kom het buiteneven
beleven in de winkel en
laat u verrassen!

welkoop

GORSSEL
Hilfening 38

Hallo **JUMBO**
Brinkman
Gorssel

Kraaien en intelligentie

Kraaien hebben vermogen om te tellen

Gepubliceerd: 09 juni 2015

Wetenschappers hebben ontdekt hoe kraaienherse-
nen zijn toegerust om te kunnen tellen.

Dit meldt Science Daily naar aanleiding van een on-
derzoek dat wordt gepubliceerd in het juninummer
van het wetenschappelijk tijdschrift PNAS.

Helen Ditz en professor Andreas Nieder van de univer-
siteit van Tübingen trainden kraaien om groepen
stippen van elkaar te onderscheiden. Ze maten ver-
volgens de reacties van individuele neuronen (zenuw-
cellen) in het achterbrein van de vogels, waar ook
signalen uit de visuele cortex terechtkomen.

'Drieheid' herkennen

De neuronen in dat achterbrein reageren niet op de
vorm, omvang en spreiding van de stippen, maar wel
op het aantal. Als het voorkeursaantal stippen van
een individuele neuron voorbijkomt, is de respons van
die zenuwcel het sterkst.

Het onderzoek biedt inzichten in de biologische oor-
sprong van het vermogen tot tellen. "Als een kraai
bijvoorbeeld naar drie stippen, graankorrels of jagers
kijkt, herkennen neuronen de 'drieheid' van die
groep", zegt Ditz. "Deze ontdekking laat zien dat het
vermogen om te gaan met abstracte numerieke
concepten kan worden herleid tot individuele zenuw-
cellen in de hersenen van kraaiachtigen."

Oplossingen

Wat de vindingen extra interessant maakt is dat
kraaien en mensen een sterk van elkaar verschillend
evolutionair traject hebben doorlopen. Als gevolg
daarvan werken de hersenen van beide soorten dan
ook heel anders.

"Het is verrassend dat we dezelfde voorstelling van
cijfers hebben gevonden die we eerder aantreffen in
de hersenen van primaten", zegt professor Andreas
Nieder. Volgens hem lijkt het dat de breinen van
kraaien en primaten dezelfde oplossingen hebben
gevonden voor het verwerken van cijfers, ondanks de
grote verschillen in de ontwikkeling van die hersenen.

Kraaien leren van aanblik dode soortgenoten

Gepubliceerd: 01 oktober 2015

Kraaien trekken lering uit de aanblik van dode soort-
genoten, zo blijkt uit een nieuwe studie van Ameri-
kaanse wetenschappers.

Als de vogels op een voor hun bekende voederplaats
iemand met een dode kraai zien lopen, vallen ze deze
persoon aan.

In de dagen na zo'n ontmoeting benaderen de
kraaien de voederplek veel voorzichtiger en blijven ze
voorbijgangers relatief vaak aanvallen.

Dat melden onderzoekers van de Universiteit van
Washington in het wetenschappelijk tijdschrift Animal
Behaviour.

Lijkdrager

De wetenschappers kwamen tot hun bevindingen
door een wat bizar experiment. Ze voerden elke dag
kraaien op een specifieke plek in New York, zodat de
vogels zich van tevoren al op deze plek verzamelden
om te eten. Vervolgens verrasten ze de kraaien door
ze te confronteren met een vrijwilliger, die een dode
vogel in zijn hand had. Soms was dit een kraai, maar
soms ook een duif.

De dieren vlogen vrijwel altijd agressief op deze 'lijk-
drager' af en gedroegen zich daarna veel voorzichti-
ger op de voederplaats.

Volgens hoofdonderzoekster Kaeli Swift bewijst het
experiment dat kraaien lering trekken uit de aanblik
van dode vogels. "Ze weten dat ze voortaan voorzich-
tig moeten zijn op een bepaalde plek, dat is zeer
waardevol", verklaart ze in de New York Times.

Masker

De dieren maakten zelfs onderscheid tussen de vo-
gelsoorten die de vrijwilligers droegen. Als ze een
dode soortgenoot zagen in de hand van een passant
vielen ze hem of haar veel vaker aan, dan wanneer
het ging om een dode duif.

De lijkdragers droegen tijdens het experiment een
rubberen masker, omdat uit een eerdere studie is
gebleken dat kraaien in staat zijn om gezichten van
mensen weken later nog te herkennen. Door het
masker liepen de proefpersonen geen gevaar om na
het onderzoek opnieuw te worden aangevallen. "Als
je ooit hebt meegemaakt dat een kraai zich als een
soort vliegende bom op je stort, weet je dat het zeer
angstaanjagend is", verklaart Swift.

Kraaien wisselen meeste informatie uit tijdens het eten

Gepubliceerd: 04 november 2015

Kraaien wisselen vooral tijdens het eten informatie uit
met vreemde soortgenoten. Dat zou blijken uit een
nieuwe studie.

Kraaien 'praten' normaal gesproken vooral met fami-
lieleden en beperken het contact met vreemde
soortgenoten.

Maar voor en tijdens het eten blijken de dieren wel
volop te communiceren met vreemden, vermoede-
lijk over het gebruik van gereedschap om voedsel te
pakken te krijgen.

Dat melden Schotse onderzoekers in het wetenschap-
pelijk tijdschrift Nature Communications.

Takjes

Het is al langer bekend dat kraaien soms ingewikkelde
technieken gebruiken om voedsel te bemachtigen.
De vogels porren bijvoorbeeld met takjes in de nesten
van insecten om de diertjes te pakken te krijgen.

De onderzoekers van de Universiteit van St. Andrews
vroegen zich af hoe deze technieken zich verspreiden
onder de kraaien. Ze rustten daarom 42 kraaien uit
met GPS-ontvangers, zodat kon worden bepaald
waar de dieren zich bevonden en wanneer ze inter-
acties aangingen met andere kraaien.

Excursie Stroomlijn 28 februari 2016

Zwarte kraai. Foto Harry Dijkerman

Uit het onderzoek bleek dat de dieren nauwelijks contacten legden met vreemde soortgenoten. Totdat de wetenschappers de dieren confronteerden met een boomstam met diepe gaten waarin keverlarven zaten.

Koffiezetapparaat

De kraaien konden deze insecten alleen te pakken krijgen door de kevers met takjes uit de gaten te wippen. "Het was spannend om te zien hoe kraaien die geen familie van elkaar waren plotseling interacties met elkaar aangingen", verklaart hoofdonderzoeker Rob Fleischer op nieuwssite The Courier.

De wetenschappers vermoeden dat de dieren kennis uitwisselden over de techniek om de kevers te vangen. Dat idee lijkt te worden bevestigd door een computeranalyse van hun gegevens over de interacties tussen kraaien.

"We hebben aangetoond dat het voorzetten van voedsel bij kraaien ongeveer hetzelfde effect heeft als het plaatsen van een koffieautomaat in een kantoor", beweert onderzoeker Christian Rutz. "Individueel verzamelen zich rond de bron van van voeding en er wordt interessante informatie uitgewisseld."

Bron: NU.nl

Gedichtje

The cuckoo is a fine bird, he sings as he flies;
He brings us good tidings, he tells us no lies.
He sucks little birds eggs to make his voice clear,
And when he sings "cuckoo" the summer is near.

Hoog water, ondergelopen uiterwaarden en helder, koud, maar zonnig weer met een straf oostenwindje. Dat zijn de omstandigheden op zondag 28 februari als we met 18 personen (IVN, KNNV, Vogelwerkgroep IJsselstreek en nog een paar gasten) op de Bolwerksweg bij boerderij 'de Yperenberg' in Wilp staan. Xander Tekelenburg en Adrie van Hoof van Bureau Courant, uitvoerder van Stroomlijn langs de IJssel, en Wilfred Vrugink van RijksWaterStaat gaan ons informeren over 'Programma Stroomlijn' en de gevolgen daarvan (kort door de bocht: waar en hoeveel bomen en struiken er in de uiterwaarden van de Wilpse Klei geroid zullen moeten worden en waarom). Wilfred vertelt eerst over Ruimte voor de Rivier en de daaraan ten grondslag liggende opdracht van waterveiligheid. Na de bijna-overstromingen in '93 en '95 heeft de regering besloten dat de rivieren in staat moeten zijn om meer water af te voeren om zo het risico van overstromingen/dijkdoorbraken te verminderen. Voor de Rijntakken (Waal, Rijn en IJssel) was de norm 14.000 m³. Ruimte voor de Rivier en Stroomlijn zorgen ervoor dat 16.000 m³ water per seconde kan worden afgevoerd. Hiervoor zijn rond Deventer nevengeulen aangelegd, zijn elders dijken verhoogd/verlegd en is een nieuwe affakking voor IJsselwater naar de randmeren aangelegd. Het programma Stroomlijn is aanvullend aan RvdR. Stroomlijn beoordeelt de situatie op het land/stroomgebied van de rivier en beschrijft waar er in de uiterwaarden in de stroomlijn van het rivierwater vegetatie-obstakels staan (heggen, bomen, riet/ruigte) die de doorstroming belemmeren.

De pijlen geven aan hoe het water stroomt als vegetatie de doorstroom belemmert. Bron : RWS

In overleg met gemeenten, eigenaren en belanghebbende instituten/verenigingen heeft bureau Courant in opdracht van RWS in de afgelopen tijd geïnventariseerd wat de natuurwaarde van alle gebieden is en waar zich (beschermde) flora en fauna bevindt/beveegt. Verder is met de belanghebbenden besproken welke groenelementen cultuurhistorische, en/of natuurwaarden hebben. Bij deze groenelementen moet met meer omzichtigheid bepaald worden wat wel/niet weg kan/moet en wat dat weer voor effect

qua doorstroming op de totale eis in de opdracht van de RWS is heeft. Daarbij moet ook het traject van inspraak en vergunningverlening worden doorlopen. Xander en Adrie van bureau Courant schetsen ons de achterliggende opdrachten, eisen, onderzoeken en keuzes. Wij vragen ons af: hoe zit het met het leefgebied van de bever, wat is het effect van de vergravingen van RvdR, hoe zit het met de versnelde doorstroming en kans op NW- storm? En moet het wilgenbos bij de A1 echt helemaal weg?

*Moet het wilgenbosje bij de A1 echt helemaal weg?
Foto: Mike Hirschler*

Het blijkt dat van het wilgenbos in de huidige plannen nog wel een zoom blijft bestaan omdat die voor de bever, vogels en de vleermuizen van belang is. Het achterste deel (dichtbij de IJssel) moet wel weg. Een aantal deelnemers ventileren hun ideeën over een toekomstige invulling: bijv. ophogen en zorgen voor een plas/dras-situatie voor de hier in de buurt broedende weidevogels. Ook de boeren willen wel meedenken over een nieuwe (natuur)invulling en willen ook het beheer ervan op zich nemen. Er leeft een aantal ideeën in de groep die uitgesproken worden en waar op gereageerd wordt, waarbij Xander op het

Ook na Stroomlijn zullen er in het kader van KRW nog heel wat werkzaamheden plaats vinden. Foto: Mike Hirschler

hart gedrukt wordt die mee te nemen in de plannen. Die toezegging doet hij, echter natuurlijk zonder garanties, want uiteindelijk is het de politiek die beslist. Als de vergunningen ter inzage liggen, zullen we bericht krijgen. Je kunt het proces ook zelf volgen via www.stroomlijnijssel.nl. De uitvoering van het programma ligt op dit moment stil i.v.m. hoog water. Na het broedseizoen moet langs de hele IJssel alle werk dit jaar nog uitgevoerd worden.

Naast dit programma zijn er ook nog inrichtingsplannen van KaderRichtlijnWater (KRW), een Europese richtlijn die uitgevoerd wordt en die als doel heeft de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater in Europa te waarborgen. Er zijn contacten en overleg tussen deze twee ontwikkelingseisen, maar het duizelt ons intussen wel van alle toekomstige plannen en maatregelen. En nu maar hopen dat de inspraak en ideeën (in ieder geval deels) worden gehonoreerd. Wij kregen niet de indruk dat we daar voor Jan-met-de-korte-achternaam stonden, het was een goed gesprek en het was ook goed dat ter plaatse te doen, dus wie weet.

Met dank voor de duidelijke uitleg gaan we na 2½ uur uitgewaaid en koud naar huis.

Gerrie Roetert

Rode Rotslijster

In mei van dit jaar zat er bij Zelhem een paar dagen een Rode Rotslijster.

Wij waren net terug van een week vakantie en direkt de volgende dag naar dat vogeltje gaan kijken. Hij zat ver weg, was erg vliegerig maar toch een paar plaatjes kunnen maken van dit mooie vogeltje. De volgende dag was het vogeltje weg en is niet meer gezien.

Harry Dijkerman

Woordzoeker

R	A	A	L	E	P	E	L	R	E	T	E	N	E	J	I	B	V
O	F	A	C	B	O	O	M	K	R	U	I	P	E	R	O	S	T
L	D	O	O	I	E	V	A	A	R	Z	T	B	W	V	F	T	V
T	U	U	F	S	Y	D	B	M	B	F	H	W	S	S	R	T	L
K	E	R	K	U	I	L	U	F	V	Q	C	D	R	W	X	I	M
D	G	H	L	L	G	W	I	F	I	V	E	G	F	V	K	V	U
B	M	J	U	Q	X	A	Z	V	N	I	P	G	R	J	E	E	J
I	I	F	Y	C	L	F	E	N	K	O	S	M	T	N	O	I	R
E	I	Q	K	K	T	H	R	S	J	I	R	T	A	P	K	K	O
W	U	E	E	M	Y	B	D	S	G	X	F	F	L	O	E	M	O
C	H	R	E	V	L	O	H	C	S	L	A	A	M	A	O	B	D
G	N	I	N	O	K	R	E	T	N	I	W	V	K	K	K	G	B
V	T	S	R	O	B	W	U	A	L	B	I	A	A	R	K	O	O
O	U	K	G	G	N	I	L	N	E	O	R	G	H	J	U	R	R
E	E	K	S	T	E	R	G	A	A	I	X	Y	T	Y	Z	S	S
M	R	O	E	K	H	T	R	E	I	G	E	R	Y	O	N	L	T
F	R	T	S	P	O	R	E	P	I	U	L	S	M	O	O	B	J
C	W	Q	J	Y	L	I	K	L	A	V	N	E	R	O	T	Y	E

AALSCHOLVER
ALK
BIJENETER
BLAUWBORST
BOOMKRUIPER
BOOMSLUIPER
BUIZERD
EKSTER

FUUT
GAAI
GORS
GROENLING
KERKUIL
KIEVIT
KOEKOEK
KRAAI

LEPELAAR
MEEUW
OOIEVAAR
PATRIJS
REIGER
ROEK
ROODBORSTJE
SPECHT

TORENVALK
VINK
WINTERKONING

Woordzoeker gemaakt door Rennie Veldhuizen

Groenpootruiter. Foto Harry Dijkerman.

Informatie vogelwerkgroep "De IJsselstreek"

Vogelwerkgroep "De IJsselstreek" is een actieve vrijwilligersorganisatie, die zich sinds 1967 bezig houdt met de bescherming van vogels in het IJsselgebied tussen Wijhe en Zutphen.

De activiteiten van de werkgroep bestaan onder meer uit cursussen, nestkast onderhoud, inventarisaties en tellingen van soorten en speciale gebiedsinventarisaties.

Maandelijks vindt een ledenbijeenkomst plaats in de Ulebelt, Maatmansweg 3 7425 NC Deventer. (niet in de maanden juli en augustus!). Ook zijn er maandelijks excursies.

Lid worden:

Mail Tineke Hirschler, vwgijsselstreek@gmail.com

Contributie: Leden € 14,-

ABN-AMRO bank: rekeningnummer IBAN NL28ABNA0470387297
t.n.v. vogelwerkgroep "De IJsselstreek"

Contactpersonen:

Informatie ooievaars: H. Hietbrink, 0575-491992

WOP onderzoek en

Publicaties o.a. tellingen E. Veldhoen, estherveldhoen@gmail.com

Kolonievogels P. Schermerhorn, pschermerhorn@concepts.nl

Steenuilwerkgroep: K. Spijker, 0570-643600

Kwartelkoning en roofvogels: W. Gerritse, 0570-591983

Waarnemingen: J. Kuipers, jkuipers01@gmail.com

Junior Vogelclub 10-14jaar: M. Hoksberg, 06-24129174

Watervogeltelling: E. Somhorst, e.somhorst@hotmail.com

Invulling programma

ledenavond: H. Dijkerman, harry-dijkerman@zonnet.nl

Gewonde vogels: St Vogelasiel Noah, Halle, 0314-390027
E. vd Werf, Kampen, 06-22604478

Internetsite: www.vwg-deijsselstreek.nl

Contactadres: vwgijsselstreek@gmail.com

Facebook: Vogelwerkgroep de IJsselstreek Deventer

Inleveren kopij voor volgende editie (Nr. 85) van de IJsvogel voor 1 november bij Ellen Somhorst. Tekst zonder opmaak aanleveren in Word! Maximaal 500 woorden. Foto's liefst in origineel formaat. Zowel tekst als foto's voorzien van naamsvermelding!

Moeilijke/pijnlijke voeten?
Kom naar René Vos Outdoor & Sports in Gorssel

Podologisch schoenadvies

Uitgebreide collectie wandel/ bergschoenen van vierdaagse-schoen tot expeditie schoen.

Hanwag
Lowa
La Sportiva
Meindl
Salomon
Keen
New-Balance

René Vos
OUTDOOR & SPORTS
GORSSSEL

Hoofdstraat 39 / Gorssel
Tel. 0575 - 49 39 89
www.rene-vos.nl

di t/m do 10.00 - 18.00
vr 10.00 - 20.00
za 09.30 - 17.00

P
vrij

Excursies en activiteiten

17 september Watervogeltelling. 9:00 uur verzamelen

18 september Oogstfeest bij de Ulebelt.

24 sept. Duursche waarden en Fortmond (1/2 dag, flinke wandelexcursie) "De eerste trekvogels komen al weer langs"

Verzamelen: 8.00 uur hoek Ceintuurbaan.

5 okt. Ledenavond. Lezing verzorgd door Erik Lam over de Roek

15 oktober Watervogeltelling. 10:00 uur verzamelen

29 okt. Oostvaardersplassen (hele dag, dus koffie en brood mee!)

"Zijn onze wintergasten en doortrekkers er al"

Verzamelen: 8.00 uur hoek Ceintuurbaan.

2 nov. Ledenavond. Lezing over de Klapekster door Paul van der Poel

12 november Watervogeltelling. 10:00 uur verzamelen

26 nov. Bronkhorst, o.a. ransuilen (1/2 dag) - "Een roestplaats midden het stadje"

Verzamelen: 8.30 uur hoek Ceintuurbaan.

7 dec. Ledenavond. Na de pauze presentatie voorjaarsreis Camargue door Mike Hirschler

17 december Watervogeltelling. 10:30 uur verzamelen

24 dec. Gorselse Heide, (1/2 dag) Verzamelen 8 uur hoek Ceintuurbaan

Watervogeltelling is altijd met de fiets vanaf de spoorbrug in Deventer naar het pontje bij Gorsel

Aanmelden excursies bij:

Ab Winkelman: 06-54687851; ajw.winkelman@hotmail.com

Ronald Groenink: 06-51095815 ronald.shikra@hetnet.nl

Harry Dijkerman: 06-22379074 harry-dijkerman@zonnet.nl

Bij vervoer per auto wordt de brandstof met de bestuurder verrekend op basis van 0,20 cent per kilometer!
Vertrek excursies bij de voormalige Tropische Landbouwschool, hoek Centuurbaan – Brinkgreverweg.

Belangrijk: Voor alle excursies graag tijdig opgeven (tot 2 dagen voor excursie) bij bovenstaande personen.
Vermeld altijd of je beschikt over vervoer, of je wilt rijden en hoeveel personen er mee kunnen of dat je met iemand anders wilt meerijden